

**ALAJÄRVEN
ELINVOIMAOHJELMA**

2025-2028

Aluekehityksen tilannekuva Suomessa

Kaupungistumis- ja keskittymiskehitys jatkuvat koronakriisin aiheuttaman ”rytmihäiriön” jälkeen

Demografinen muospaine lisää alueellisia eroja maan eri osien ja alueiden välillä

Maahanmuutto ja monikielistyminen vaikuttavat kaikkeen ja kaikkialle

Vihreistä investoinneista voi tulla aluekehityksen uusi supervoima usealla alueella kasvukeskusten ulkopuolella

Nopeiden liikenneyhteyksien, korkeakoulujen ja sijainnin välinen vahva keskinäis- ja polkuriippuvuus korostuu edelleen

Alueellinen erilaistuminen ja eriytyminen syvenee sekä lisää alueellisia eroja maan eri osien välillä ja maakuntien sisällä

Mitä elinvoima on?

Elinvoimalla tarkoitetaan kaikkia alueen olemassa **olevaan alue- ja kuntataloudelliseen perustaan sekä kasvuun ja kilpailukykyyn liittyviä osatekijöitä**. Kasvun osatekijät voivat liittyä esimerkiksi talouteen ja resursseihin, työpaikkoihin ja työllisyyteen, aloittaviin ja toimiviin yrityksiin, koulutukseen ja osaamiseen, liikenneyhteyksiin ja saavutettavuuteen jne.

Alueen elinvoima voidaan jakaa edelleen kovaan ja pehmeään elinvoimaan. **Kova elinvoima** liittyy asioihin ja tekijöihin, jotka ovat mitattavissa ja vertailtavissa. Ne kytkeytyvät suoraan kasvun osatekijöihin, joiden määrällistä kehitystä ja muutosta voidaan luotettavasti mitata ja todentaa tilastojen avulla.

Pehmeä elinvoima liittyy asioihin ja tekijöihin, jotka ovat vaikeammin tai mahdottomia luotettavasti mitata. Kyse on usein ei-aineellisista tekijöistä, jotka liittyvät esimerkiksi ilmapiiriin, yhteisöllisyyteen, luottamukseen ja ylipäätään paikan henkeen, identiteettiin, kulttuuriin tai historiaan.

Elinvoimaohjelma

- Elinvoimaohjelma on laadittu runsaan datan pohjalta ja se on toimenpidesuunnitelma elinvoimaisuuden varmistamiseksi Alajärvellä.
- Ohjelma tukee kaupungin strategiaa ja sen tavoitteet ovat tarkistettu ristiriitaisuuksien välttämiseksi.

Elinvoiman nykytilanne Alajärvellä

Alueiden välinen **kilpailu kiristyy ja kiihtyy niukkenevista resursseista**. Kilpailu niukkenevista resursseista liittyy talouden, yritysten ja investointien lisäksi etenkin inhimilliseen pääomaan eli kilpailuun lapsista, nuorista, opiskelijoista, vastavalmistuneista, osaavasta työvoimasta, työperäisistä maahanmuuttajista jne.

Ne alueet menestyvät kilpailussa resursseista, jotka pystyvät yhdistämään kovaan ja pehmeään elinvoimaan liittyvät kilpailukykytekijät.

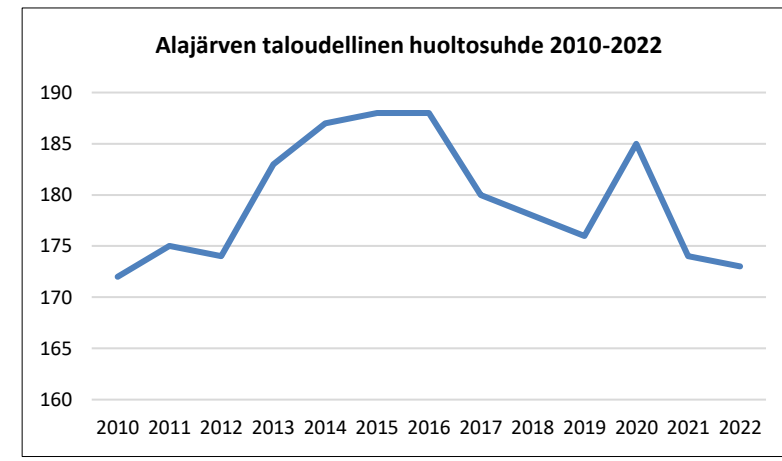
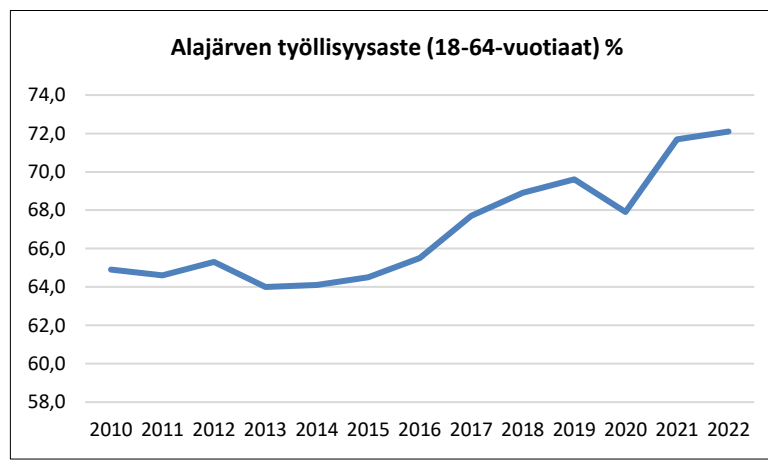
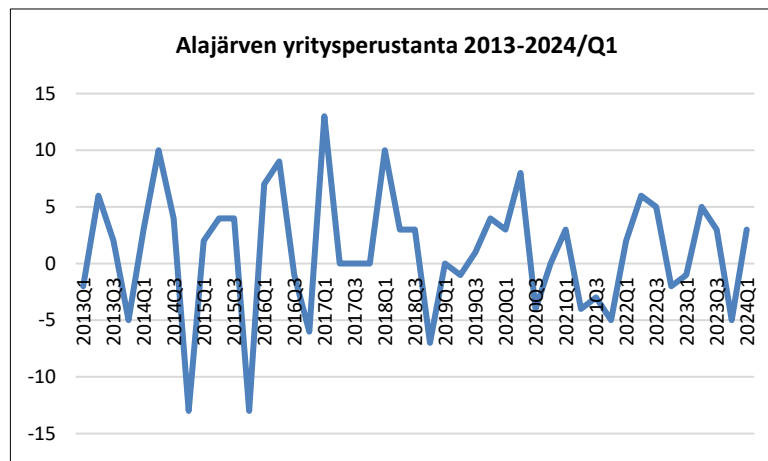
Alueen on myös kyettävä erottautumaan muista alueista, joka taas vaikuttaa alueeseen liitettyihin mieli- ja mainekuviin. Alueen erottautuminen, omaperäisyys ja identiteetti ovat entistä tärkeämmässä asemassa elinvoiman kannalta.

Alajärven kovan elinvoiman tunnusluvut ovat kohtuullisen vahvat etenkin yritys- ja työllisyysdynamikassa. Haasteena on useimpien kuntien tavoin demografinen kilpailukyky.

Alajärven kovan elinvoiman tunnuslukuja

MUUTTUJA	TULOS VIIDEN VIIME VUODEN AIKANA TAI VIIMEISIN TIETO
Väestönlisäys 2019-2023	-584 asukasta
Yrityisperustanta 2019-2024/Q1	+18 yritystä
Yrityskanta, toimivat yritykset	830 toimivaa yritystä
Yritystoimipaikkojen liikevaihdon muutos 2018-2022	+182,6 miljoonaa euroa (+35,4 %)
Avoimen sektorin työpaikkamuutos	-253 yksityisen sektorin + yrittäjien työpaikkaa
Työpaikkaomavaraisuusaste 2022	99,5 % eli alueella lähes yhtä paljon työllisiä kuin työpaikkoja
Työllisyysaste 2022	72,1 % alueen 18-64-vuotiaasta väestöstä
Työttömyysaste 2023/M7	258 työtöntä työnhakijaa (7,1 %)
Taloudellinen huoltosuhde 2022	173 eli alueella 173 ei-työllistä henkilöä 100 työllistä kohden

Alajärven keskipitkän aikavälin trendit eräiden kovan elinvoiman tunnuslukujen osalta

Alajärven yleisiä elinvoiman tunnuslukuja liikennevalomittarilla

Väkiluku
9 147
(5 916)
2024/M7

Koulutustaso
311,9
(316,6)
(2022)

Taloudellinen
huoltosuhde
173,3
(152)
(2022)

Yritystoimipaikkojen
liikevaihto €/hlö
360 000
(244 000)
(2022)

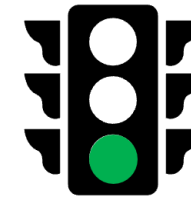
Kesäasukkaat
1 344
(1 128)
2023)

Työpaikka-
omavaraisuus
99,5
(86,4)
(2022)

Yrityskanta
91,1 %
(86,4 ‰)
(2024/Q1)

Työttömyysaste
(TEM)
7,1 %
(9,4 %)
(2024/M7)

Korkea-asteen
suorittaneet
23 %
(23,9 %)
2022)

Työllisyysaste
72,1 %
(74,6)
(2022)

Yritystoimi-
paikkoja
156,5 %
(145,9 ‰)
(2022)

Käytettävissä olevat
rahatulot mediaani
35 970
(34 450)
(2023)

Alajärven muuttujia on verrattu mediaanikuntaan eli keskimmaiseen kuntaan: vihreä = Alajärven arvo parempi kuin mediaanikunnassa, keltainen = Alajärven arvo samalla tasolla kuin mediaanikunnassa ja punainen = Alajärven arvo heikompi kuin mediaanikunnassa. Suluissa on aina mediaanikunnan arvo

Visio

Alajärvi on elinvoimainen ja houkutteleva kaupunki, joka tarjoaa kestävän ympäristön elää, työskennellä ja kehittyä. Kaupunki tunnetaan vahvasta identiteetistään, yhteisöllisyydestään ja monipuolisista palveluistaan, jotka houkuttelevat uusia asukkaita ja yrityksiä sekä tukevat nykyisiä. Alajärvi sopeutuu ja tarttuu rohkeasti tulevaisuuden mahdollisuuksiin.

Missio

Alajärven elinvoimaohjelman tavoitteena on luoda kestävä ja houkutteleva toimintaympäristö, joka tukee kaupungin kehittymistä. Tämä saavutetaan vahvistamalla työllisyyttä, yritysdynamiikkaa ja yhteisöllisyyttä. Ohjelma kehittää kaupungin vetovoimatekijöitä, kuten viihtyvyyttä, turvallisuutta ja saavutettavuutta, hyödyntäen alueen resursseja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi.

Elinvoimaohjelman kärkiteemat

Möksyn alue

Suunnittelu
Kehittäminen

Vuokra-asunnot

Panostetaan laadukkaiden
vuokra-asuntojen saatavuuteen

Yrittäjyys

JPYP:n toiminnan kehittä-
minen ja tiivistäminen

Pitovoiman edistäminen

Alajärven pitovoiman edistä-
minen joukkoistamalla

Elinvoimaohjelman muut teemat

Koulutustarjonta

Pitäminen alueella (pitovoima)

Toiminnan laajentaminen

Keskustan ranta-alue

Alueen viihtyvyyden kehittäminen

Matkailukohteet

Alvar Aalto, Nelimarkka-museo,
Valkealampi, Suokonmäki (geopark)

Möksyn aluekehitys

Tavoite:	Toimenpiteet:	Mittarit:	Aika:	Vastuu:
SAADA ULKOPUOLISIA INVESTOINTEJA MÖKSYN ALUEELLE.	Tehdään selvitys Möksyn alueen mahdollisuuksista liittyen uusiutuvaan energiaan ja muuhun energiaa vaativa liiketoimintaan	Valmis selvitysraportti alueen mahdollisuuksista	(Aloitus helmikuu 2025) 12 kk	Elinvoima- ja tekninen toimiala, JPYP
SAADA ULKOPUOLISIA INVESTOINTEJA MÖKSYN ALUEELLE.	Käynnistetään Möksyn alueen suunnittelu ja kaavoitus, jotta alue voidaan tarjota valmiina investoinneille.	Käynnistetty kaavoitusprosessi	Käynnistetään selvityksen jälkeen	Tekninen toimiala
SAADA ULKOPUOLISIA INVESTOINTEJA MÖKSYN ALUEELLE.	Aktiivinen markkinointikampanja, joka kohdistuu Möksyn alueelle soveltuvaan liiketoimintaan	Valmis markkinointikampanja (jatkuva markkinointi)	Selvitysprosessin jälkeen	Elinvoimatoimi, JPYP

Vuokra-asunnot ja tontit

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aika:	Vastuu:
PANOSTETAAN VUOKRA-ASUNTOJEN SAATAVUUTEEN JA LAADUKAASEEN ASUMISEEN, JOTTA ALAJÄRVI ON HOUKUTTELEVA VAIHTOEHTO SEKÄ UUSILLE ETTÄ NYKYISILLE ASUKKAILLE	1. Kaupunki sitoutuu aktivoimaan vuokra-asuntojen rakentamista hankkimalla muutamia asuntoja uusista taloista ja tukemalla rakennushankkeiden käynnistämistä	Kaupungin tekemät hankintapäätökset ja käynnistetyt rakennushankkeet	Hankintapäätökset vuosittain talousarvion yhteydessä.	Kaupunginhallitus, Alajärven kaupungin vuokra-asunnot
PANOSTETAAN VUOKRA-ASUNTOJEN SAATAVUUTEEN JA LAADUKAASEEN ASUMISEEN, JOTTA ALAJÄRVI ON HOUKUTTELEVA VAIHTOEHTO SEKÄ UUSILLE ETTÄ NYKYISILLE ASUKKAILLE	1. Varataan riittävät resurssit ja suunnitellaan etupainotteisesti, jotta vuokra-asuntotarjonta on kunnossa ja kilpailukykyinen. Tarvittaessa oma tuotanto	Laadittu suunnitelma ja varatut resurssit vuokra-asuntotarjonnan kasvattamiseksi	Suunnitelma ja resurssivaraus valmiiksi 12 kuukauden sisällä	Elinvoima, kaupunginhallitus, Alajärven kaupungin vuokra-asunnot
TUODAAN ESIIN ALAJÄRVEN PARANTUNUT VUOKRA-ASUNTOTARJONTA MARKKINOINTIKAMPANJALLA, JOKA KOROSTAA KAUPUNGIN VALMIUTTA TARJOTA LAADUKASTA ASUMISTA	Tuodaan esiin Alajärven parantunut vuokra-asuntotarjonta markkinointikampanjalla, joka korostaa kaupungin valmiutta tarjota laadukasta asumista	Valmis ja toteutettu markkinointikampanja	1. Kampanja liittyen tontteihin käynnistetään vuonna 2025 2. Kampanja asunnoista käynnistetään 6 kuukaudessa rakennushankkeiden käynnistämisestä	Elinvoima, tekninen

Yrittäjyys

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aika:	Vastuu:
YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN MAAKUNNAN ELINKEINOYHTIÖIDEN KANSSA, JOTTA ALUEELLE (ALAJÄRVELLE) SAADAAN UUSIA YRITTÄJIÄ,	Kaupungin elinkeino-yhtiö tiivistää yhteistyötä naapurialueiden elinkeino-yhtiöiden kanssa, jotta yrityksiä voidaan houkuttaa Alajärvelle maakuntarajojen ulkopuolelta.	Toteutetut yhteistyöprojektit ja maakuntarajojen ulkopuolelta tulevien yritysten määrä	Vuoden 2025 aikana, seuranta vuosittain voimassaolevan elinvoimaohjelma aikana	JPYP, Elinvoima
VAHVISTAA JPYP ROOLIA YRITYSTEN KEHITTÄMISKESKUKSENA JA EDISTÄÄ YRITYSTOIMINTAA ALAJÄRVELLÄ	JPYP ottaa aktiivisen roolin yhdessä kaupungin kanssa yritysten houkuttelussa Alajärvelle tarjoamalla neuvontaa, koulutusta ja mentorointia erityisesti aloittaville ja kasvaville yrityksille	JPYP tarjoamien palveluiden määrä ja uusien, alueelle sijoittuneiden yritysten kasvu	käynnistetään ja seurataan tuloksia seuraavan 12 kuukauden aikana	JPYP, Elinvoima
VAHVISTAA JPYP ROOLIA YRITYSTEN KEHITTÄMISKESKUKSENA JA EDISTÄÄ YRITYSTOIMINTAA ALAJÄRVELLÄ	Suoritetaan kartoitus teollisuushallien tarpeista ja sitoutetaan yrityksiä uusiin teollisuushankkeisiin	Kartoitusraportti, sopimukset uusista halleista ja rakentamisen aloitus	Kartoitus käynnistetään 2025 Rakentaminen käynnistyy sopimusten kirjoittamisen jälkeen (viimeistään 12kk)	JPYP, Elinvoima

Pitovoiman edistäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aika:	Vastuu:
ALUEEN KESKEISTEN TOIMIJOIDEN YHTEINEN PITOVOIMAHOJELMA	Laaditaan alueen keskeisten toimijoiden kanssa kevyt ja tiivis pitovoimaohjelma, jossa määritellään Alajärven pitovoimaisuuteen liittyvät tärkeimmät asiat ja tekijät keskeisten toimijoiden näkökulmasta. Keskeisiä toimijoita mm. kunta, yrittäjäjärjestö, oppilaitokset, kehitysyhtiö, ankkuriyritykset, kaikki 3. sektorin toimijat ja muut kiinnostuneet toimijat	Pitovoimaohjelman laatiminen, jossa on määritelty toimenpiteet, vastuut ja työnjako	Pitovoimaohjelma laaditaan vuoden 2025 alussa ja seuranta kaksi kertaa vuodessa	Elinvoima
PITOVOIMALUPAUKSEEN SITOUTUMINEN	Pitovoimaohjelman laatimisen jälkeen toimijat allekirjoittavat yhteisen pitovoimalupauksen, jossa osallistujat sitoutuvat pitovoimaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden toteuttamiseen. Pitovoimalupaus on tiivis yhteinen tahtotilan osoitus	Pitovoimalupaukseen sitoutuvat ja allekirjoittavat toimijat	Pitovoimaohjelman laatimisen jälkeen allekirjoitustilaisuus syksyllä 2025	Kaupunginhallitus, yrittäjäjärjestö, 3. sektori ja muut sidosryhmät

Koulutustarjonnan kehittäminen

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aikataulu:	Vastuu:
LAAJENNETAAN KOULUTUSTARJONTAA JA KEHITETÄÄN YHTEISTYÖTÄ JÄRVISEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN SEKÄ PAIKALLISTEN YRITYSTEN KANSSA OPPISOPIMUS- JA HARJOITTELUPAIKKOJEN TARJOAMISEKSI.	Suunnitellaan ja kehitetään tuettu korkeakoulumalli kauppaoppilaitoksen tiloihin, yhteistyössä SEAMkin maakuntakorkeakoulun kanssa ja muiden korkeakoulujen kanssa (hanke?)	Suunniteltu ja toteutettu korkeakoulumalli, toteutuneiden koulutusten määrä	Suunnittelu käynnistetään 2025 aikana, kehittäminen ja toteutus seuraavan 24 kuukauden aikana	Elinvoima, sivistys
	Neuvotellaan paikallisten yritysten kanssa tarvekartoituksen tekemiseksi oppisopimus- ja harjoittelupaikoista	Suoritettut tarvekartoitukset, sovitut oppisopimuspaikat	Neuvottelut ja tarvekartoitus toteutetaan aloitetaan 24 kuukauden sisällä elinvoimaohjelma voimaantulosta	Elinvoima, JPYP, JAMI, SeAMK
	ulkomaalaisten opiskelijoiden rekrytointi aloille, joilla on työvoimapula	ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä	Jatkuva prosessi	
	Hyödynnetään markkinointimahdollisuuksia tuomaan esiin Alajärven laajennettu koulutustarjonta	Markkinointikampanjoiden määrä ja vaikutus opiskelijarekrytointeihin	Markkinointikampanjat käynnistetään 6 kuukauden sisällä, kun uusi malli on valmis	Elinvoima, sivistys

Kaupungin viihtyvyyden kehittäminen 1/2

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aikataulu:	Vastuu:
PARANNETAAN KAUPUNKILAISTEN VIIHTYVYYTTÄ, ALKAEN KIRKKORANNAN KEHITTÄMISESTÄ KAUPUNGIN KÄYNTIKORTIKSI JA TARJOTEN MONIPUOLISTA TOIMINTAA JÄRVEN LÄHEISYYDESSÄ KOKO PERHEELLE YMPÄRI VUODEN	Viedään eteenpäin Kirkkorannan kehittämissuunnitelmaa	Suunnitelman edistyminen, toteutetut kehityshankkeet	Suunnitelman eteneminen ja toteutus seuraavan 12 kuukauden aikana	Elinvoima, tekninen
	Aloitetaan neuvottelut telemaston siirtämiseksi tai ratkaisun löytämiseksi, joka mahdollistaa Kirkkorannan kehittämisen ja rakentamisen	Neuvotteluiden eteneminen ja ratkaisun löytäminen	Neuvottelut käynnistetään välittömästi, ratkaisu pyritään saavuttamaan 6 kuukauden sisällä	Tekninen
	Otetaan mukaan paikallisia yhdistyksiä, kehittämään Kirkkorannan alueen toimintaa, esimerkiksi avantouimarit (perustus) avantosaunan rakentaminen ja ylläpitäminen	Yhdistysten osallistuminen ja toteutetut projektit, kuten avantosauna	Yhdistysten osallistaminen seuraavan 6 kuukauden aikana, kun ratkaisu alueen kehittämiseksi on saatu tehtyä. Ensimmäiset projektit toteutetaan 12 kuukauden sisällä tästä.	Elinvoima, tekninen

Kaupungin viihtyvyyden kehittäminen 2/2

Tavoite:	Toimenpide:	Mittari:	Aikataulu:	Vastuu:
PARANNETAAN KAUPUNKILAISTEN VIIHTYVYYTTÄ	Kehitetään Palotorin toimintaa lisäämällä tapahtumia, markkinoita ja muita aktiviteetteja, jotka houkuttelevat asukkaita ja vierailijoita ympäri vuoden	Toteutettujen toritapahtumien ja osallistujien määrä	Suunnitelman eteneminen ja toteutus seuraavan 12 kuukauden aikana	Elinvoima
	Järjestetään kuntalaiskyselyitä kaupungin kehittämiseen liittyen, jotta saadaan palautetta ja ideoita alueen tulevista tarpeista ja kehityksestä	Kyselyiden määrät	Kysely toteutetaan tarvittaessa 12kk sisällä	Elinvoima
ALAJÄRVEN MATKAILUKOhteiden KEHITTÄMINEN, ERITYISESTI AALTO-KOhteiden JA GeOPARK-ALUEEN HOUKUTTELEVUUS JA TUNNETTUvuuden PARANTAMINEN	Kehitetään Aalto-kohteiden ja Geopark-alueen palveluja ja infrastruktuuria, kuten opastusta, käyntikohteita ja palveluita, jotka parantavat matkailijoiden kokemusta. Tuodaan esille markkinointiviestinnän keinoin.	Uusien palveluiden ja rakenteiden toteutus, matkailijoiden tyytyväisyyskysely	Kehitystoimenpiteet käynnistetään ja toteutetaan seuraavan 24 kuukauden aikana	Elinvoima, Geopark

Muita toimenpiteitä 1 (2)

Muita toimenpiteitä 2 (2)

